

Fabrikasyon değil BEN YAZDIM...

Kitaplarıyla çocuklarla sağlam bir bağ kuran kıymetli yazar **Behiç Ak**, bir çocukla yaşadığı diyalogu hiç unutmadığını söylüyor: "Bu kitabı sen mi yazdın?" diye sordu. Kitapları fabrika üretimi olarak kabul ediyormuş. Çok şaşırdı benim yazdığımı duyunca...

cananaydin@birgun.net

■ **Bilyeler, Yaşasın Ç Harfinin Kardeşliği, Postayla Gelen Deniz Kabuğu, Bizim Tombis Fiyonk Makarnayı Çok Seviyor...** Kitaplarınızda sadece çocuklar yok büyükler de var. Yazarken nasıl bir yol izliyorsunuz?

Büyüklerle çocuklar arasında köprü kuran kitaplar. Birlikte tüketiyorlar o kitapları. Çocuk okuma yazmayı öğrendikten sonra büyüklerle olan ortak dünyaları yok oluyor. 10-11-12 yaşındakiler için büyüklerle paylaşabileceği yine gizlice baba ve annesinin de okuyabileceği kitaplar yazmak istedim. Anneler babalar da bu kitapları okuyor ve zevk alıyorlar. Bunun tutması da hoşuma gidiyor.

■ **Kitaplarınızın hangi yönü çocukları çekiyor?**

Çocuklar büyüklerin dünyasına ait bir fikrin kendilerine iletilmesinden zevk alıyorlar. Bu böyle olmalıdır demiyorum tabii. Binlerce değişik çocuk kitabı var. Farklı yöntemler olabilir. Ancak ben böyle bir yol seçtim.

■ **Çocuklar yazarlarla nasıl ilişki kuruyor?**

Son yıllarda eğitimcilerin de çocuk kitaplarına önem vermesiyle çocuk kitapları gibi bir alan fark edildi. 1980'lerde yurtdışında ilgi görünürken burada ilgi çekmiyordu. Ancak şu an çocuk kitapları da bir sektör oldu.

■ **Çocuklarla buluştuğunuzda ne tür sorularla karşılaşılıyorsunuz?**

"Bunu niye böyle yaptın, bu niye böyle" diye sorup duruyorlar. Birini hiç unutmuyorum; "Bu kitabı sen mi yazdın?" diye sordu. Çocuk, kitapları yazarların yazdığını bilmiyormuş, fabrika üretimi olarak kabul ediyormuş. Çok şaşırdı benim yazdığımı duyunca. Eğitim sistemimiz çocukların soru sormasına değil cevap vermesine yönelik. Çocukların soru sormasına yönelik eğitim veren okullardaki çocuklar kendilerini daha iyi ifade ediyor. Onu söyleyen çocuk da doğru cevabı bilmiş oluyor. Oysaki öyle mi! Bir metni analiz etmek, anlamak, yorumlamak cevaplamaktan çok daha önemli. Ortada tek bir doğru cevap yok.

■ **Neler okuyordunuz küçükken?**

İmkânlar sınırlıydı ancak kitap okuyorduk. Açıkçası çok fazla böyle çocuk kitabı yoktu. Robinson Crusoe, Grimm Masalları ya da bildiğiniz klasik kitapları okuyorduk. Şimdi çocuklar direkt yazarına göre kitap almaya başladı. Yazar seçmeye de başladı.

Edebiyatçı 'Abi acaba ne satar?' diye düşünüyor..

■ **Bu endüstrileşme okuyucuya dayatma olarak döndü diyebilir miyiz?**

Tam da bu oldu. Okuyucu serbest bırakılmadı ve okuyucunun üzerine agresif gidildi; "Bunu okuyacaksınız, bu yazarı takip et, bu yazarı iyidir" denildi. Okuyucu da ister istemez o yazarı sevmeye de bir kitabını almak zorunda kaldı. Bu yazarın da işine yaramadı. Aşırı reklamların sonucunda bir dönem kitapları çok satan, okunan yazar tıpkı reklamlar gibi güncelliğini kaybediyor ve artık ne çok satıyor ne de okunuyor. O zaman sanatçı da edebiyatçı da "Abi acaba ne satar?" diye düşünmeye başladı.

■ **'Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği' kitabınızda 'ömür törpüleme mühendisi' bu işlere bakıyor...**

Eskiden daha dayanıklı mal üretmeye çalışan ancak şimdi malları ne kadar dayanıklı yapılabiliyor diye çalışan ömür törpüleme mühendisleri var. Dünyayı ateşe atıyorlar ama umurlarında değil.

■ **'İnsanlar sadece iletişim kuruyorlar' diyorsunuz. Bu neye yol açıyor?**

İnsan kendini oluşturamıyor. Toplum yönetimi de bunun üzerine kurulu. Anayasa oylaması oluyor. Anayasa'yı asla okumuyor fakat 'evet' oyu verin diye savunuyor. Çünkü içinde bulunduğu arkadaşları "Evet" diyor. Ama ne yazık ki arkadaşları da okumuyor. Bu böyle sürüyor. Onun varlık nedeni bir cemaat içinde varolmak. Birçok şeyi sorgulamadan kolay yönetilebilir insan tipi oluşuyor.

■ **İnternette hoşlanmıyorsunuz!..**

İnsanlar, işgücünün esnekleştirilmesiyle evlere itildi. Ayrıca evden çalışan insan elektrik parasını, su parasını çalışırken harcadığı her türlü ihtiyacı hatta sigortasını kendisi ödemek zorunda kaldı. Esnek çalışma saatleri emekçi yatırımcıya dönüştürdü! Sosyal hakları elinden alındı. Eğitim sistemi de buna göre değiştirildi. 'Prokaryota' denilen, güvencesiz alt sınıftan olduğu halde kendini orta sınıfta hissetmeye çalışan bir insan tipolojisi yaratıldı.

Bu esnekliğin diğer boyutu ise insanlar ideolojik olarak da esnekleşti. Bir gün milliyetçi, bir gün laik olunabiliyor. Karikatüristler öldürülüyor laikliği savunuyor, bir bakıyorsunuz kimlikçi. Her yerde her durumda ideolojisi, bakış açısı değişen bir insan tipi oluşturuldu.

■ **Sosyal medya aracılığıyla insanlar bir anda örgütlenip sokağa çıkabiliyor, buna ne diyeceksiniz?**

Sosyal medya yanlış bir söz; sosyal ortam demek gerekir. Sosyal ortam insanların yüz yüze görüştükleri ortam demek. Enformatik olarak insanlar birbirleriyle bir iletişim aracıyla iletişim kurup bir sosyal ortam oluşturuyorlarsa bu güzel bir şey. İnternet sosyal bir ortam değil. O medya lafı da yanıltıcı. Orada dijital bir iletişim var. Bu iletişim ile ilişki arasındaki fark gibidir. Ben sizinle iletişim kurmam ama ilişki kurmam gibi...

Bu piyasa savaş üretir

■ **Dünyayı şirketler yönetsin, onların kârlılık oranları artırılsın... Diğer yandan barış olsun... Nasıl olacak?**

Piyasa ancak savaş üretir. Barış kamusal bir kavram. Şirketlerin yönettiği bir dünyada barış olmaz. Çünkü kamusal yoktur. En önemli meselelerden biri de neoliberal denilen düzenin oluşturduğu kültüralist politikalar.

■ **Bu kavramı açar mısınız?**

İnsanları farklı kültürlere bölerek o kültürleri kendi içinde kültürel görelilikle yönetmek. Sen insan haklarını savunuyorsan kadın sünnetine karşı çıkıyorsun. Ama şimdi öyle bir şey yaratılıyor ki; "Aman o da onun kültürü, bunun kültürü, bunun kültürü" deniliyor, hiçbir norm kalmadı. Bu normları ortadan kaldıran kültüralist rejim oldu. Sanki dünyada sınıf farkı yok bütün farklar kültürel çatışmalardan oluşuyor gibi.

■ **Dünya çokkültürlü değil tek kültürleşmeye gitti. Bu 'Yeni Kapitalizm'in manifestosu mu?**

Elbette ki. Yeni orta sınıf entelektüelleri de buna adapte oldu. Sanatı küratörler yoluyla bankalarla, sermayeyle ya da başka bir anlamda üniversite-leri kültürel farklılaşma üzerine inşa etti. Hatta basını, basındaki dili, demokratik mücadeleyi de... Kültürel bir gruba aitseniz o zaman homojensiniz. LGBT iseniz bütün LGBT'ler aynı. Kürtseniz bütün Kürtler aynı. Saf dille inanmamızı istediler ve onun sonucunda da böyle bir düş aleminde insanları yaşatmaya başladılar.

Dünyadaki meydanlar birbirlerine benzemeye başladı; aynı kafeler, aynı zincir markalar; insanlar aynı kıyafetleri giymeye, aynı buğdaydan yapılmış

ekmeği yemeye başladılar. Buna da çokkültürlülük dendi ve "Bakın ne güzel birlikte yaşıyoruz" gibi sahte bir söylem uyduruldu. Bu söylem üzerine bir demokrasi inşa edilmesi mümkün mü?

■ **Peki edebiyat dünyasının payına ne düştü?**

Bu kültüralist politikaların içerisine çok fazla girdiler ve onların içinde yükselmeye çalıştılar. Çünkü o politikaların içerisine girdiğinizde size kapılar açılıyordu. Mesela bankalar kendi galerilerini kurdular ve oraya da kendi istedikleri küratörleri atadılar. Böylece sanatın bir anlamda özerkliğini elinden aldılar. Aynı şey edebiyat için de geçerli. Edebiyatçıların birçoğu kendi refleksleriyle kültüralist şeylere yöneldi. Özellikle üçüncü dünya ülkelerindeki edebiyatçılar bu kültüralist çerçevelere çok yöneldiler. Edebiyat da aşırı endüstrileşti.

Mizahçıdan saray soytarısı olmadığı için korkulur

"Yazan çizenden korkmayacaksın" diye bir tabir var. Bugün görüyoruz ki tam tersi yerleşiyor...

İnsanlık tarihi düşünen, yazan, çizen insandan korkan iktidarlara doludur. Sarayda kralla dalga geçen bir soytarının olması; "Ben kendi kendimi eleştiririm dışardan kimsenin beni eleştirmesine gerek yok" diyebilmek içindir. O yüzden de mizahçılardan hep korkulmuştur.

■ **Paris saldırısı olduğunda ne hissettiniz?**

İnsan şiddetin aslında ne kadar yakında olduğunu görüyor. Bu yaşanan aslında dünyada olup bitenin çok da sorgulanmadığını ortaya koyuyor...

Bu olay laiklik kavramının ne kadar önemli olduğunu, verilen tavizlerin dünyayı nereye getirebileceğinin göstergesi de oldu. Tüm bu olanlar dünyada yaşanan globalleşme sonucunda şiddetin özellikle emperyalist ülkelerin oluşturduğu şiddetin yarattığı cinneti gösterdi.